

Medskick till regeringen om introduktionsperioden och karriärstegsreformen för lärare

12 maj 2016

SKL, Lärarförbundet och Lärarnas Riksförbund ser mycket positivt på regeringens initiativ till dialog med parterna om insatser för att bidra till utveckling av läraryrkets status och attraktivitet. Förutsättningarna för läraryrket är en viktig del i ambitionen att förbättra resultaten i skolan. Diskussioner med syfte att finna gemensam samsyn och strategi i dessa frågor förs löpande mellan parterna i olika sammanhang, bl a inom ramen för överenskomma partsgemensamma arbeten.

Då regeringen efterfrågat medskick i specifika frågor önskar parterna genom denna skrivelse delge sina synpunkter angående karriärstegsreformen samt introduktionsperioden. Parterna kan också finna anledning att återkomma till regeringen med ytterligare gemensamma likväl som enskilda medskick inom dessa områden.

Introduktionsperiod

Sedan införandet av lärarlegitimation har introduktionen av nya lärare reglerats i lagstiftning. Denna lagstiftning har under denna korta tid förändrats väsentligt i och med att kravet på genomförd introduktionsperiod för att erhålla lärarlegitimation har tagits bort. Vår bedömning är att dessa förändringar bidragit till en osäkerhet om vad som gäller, både hos huvudmän och hos nyexaminerade lärare. Lagstiftningen är också formulerad på ett sådant sätt att nyexaminerade lärare inte självklart är garanterade en introduktionsperiod på sin första anställning.

Parterna gör bedömningen att det finns brister, både i omfattning och kvalitet när det gäller hur rätten till introduktionsperiod tillgodoses. Vi har dock i dagsläget inte tillräcklig kunskap för att kunna bedöma omfattningen av dessa brister. Att få en klar bild av nuläget blir därför en viktig del för parternas gemensamma arbete i frågan framöver. En nationell utvärdering på uppdrag av staten behöver genomföras för att kunna få tillräcklig kunskap om nuläget.

Parterna är överens om att en god introduktion i yrket är en viktig förutsättning för ett hållbart yrkesliv. Forskning och beprövad erfarenhet visar att introduktionen kan vara avgörande för huruvida en ny lärare stannar i yrket eller inte. Det finns därmed många samhällsekonomiska vinster med en fungerande introduktion. Även ur ett elevperspektiv är det viktigt att nya lärare får stöd och möjlighet att utveckla sin undervisning och sitt relationsbyggande under den första tiden i yrket.

Parterna påbörjade i december 2015 ett arbete som på sikt avser utmynna i ett antal förbättringsområden. Nuläges- och behovsanalysen kommer att visa huruvida

nuvarande lag och regleringar kan behöva justeras och kompletteras med insatser från statens och parternas sida.

På följande två områden bedömer parterna, utifrån den inledande analysen, att det krävs insatser från staten/regeringen för att kunna förbättra den numera lagstiftade introduktionsperioden för nyexaminerade lärare.

Utvärdering av introduktionsperioden.

Introduktionsperioden har funnits sedan legitimationsreformen infördes men har inte utvärderats. Parterna anser att staten bör initiera en utvärdering av hur introduktionsreformen fungerar och vilka eventuella styrkor och svagheter som finns.

Utvärderingen behöver fokusera i vilken omfattning nyexaminerade lärare erhållit introduktionsperiod, men också på kvaliteten i introduktionen. Har den nya läraren fått en mentor? Har mentorn rätt kompetens för uppdraget? Har det funnits en plan för introduktionen? Har det funnits tid för mentorn och den nya läraren att mötas? Vad har introduktionen gett den nya läraren?

Förtydligande av lagtexten

Såsom rätten till introduktionsperiod formuleras i skollagen finns risk för att nyexaminerade lärare inte får en introduktionsperiod på sin första anställning. I lagparagrafen (Skollagen 2 kap 22 a §) sägs att nyexaminerade ska genomföra en introduktionsperiod ”*inom undervisning som i huvudsak svarar mot lärarens eller förskollärarens behörighet*”. Detta kan innebära att en ny lärare kan ha haft flera anställningar som lärare innan kravet på introduktionsperiod verkligen gäller. Eftersom behovet av stöd är som störst direkt efter examen bör introduktionsperioden alltid vara garanterad på den första anställningen (eller anställningarna om den första anställningen är kortare än ett läsår).

Eftersom skollagen är tydlig med vem som får undervisa, men också gör undantag ifall det saknas en behörig lärare anser parterna att den nuvarande skrivningen är onödig och kan leda till att nyexaminerade lärare inte får rätten till introduktionsperiod tillgodosedd. Självklart ska alla lärare så långt det är möjligt undervisa i enlighet med sin behörighet, men även en nyexaminerad lärare som får en anställning där undervisning bedrivs utifrån undantagsreglerna måste vara garanterad en introduktionsperiod.

Karriärstegsreformen

Karriärstegsreformen syftar till att bidra till förbättrad måluppfyllelse genom att ta vara på och sprida forskning och erfarenhet samt att öka läraryrkets attraktivitet. Att detta ska bli varje huvudmans angelägenhet och beröra alla lärare, är en stor utmaning. I arbetet blir det viktigt för parterna att stå upp för långsiktigheten och trovärdigheten i utvecklingsarbetet mot de båda syftena, samt att skapa reella förutsättningar för ett gott resultat.

Parterna har i kollektivavtal enats om att vidta egna åtgärder för kvalitetssäkring och utveckling av karriärstegsreformen liksom att föreslå utvecklingsområden för lagstiftningen. För att karriärstegsreformens syfte ska nås ser parterna bl a följande utmaningar:

- tydlighet om hur och varför huvudmannen vill använda karriärtjänsterna
- transparent och genomtänkt rekrytering
- tydlighet i förstelärares och lektorsers uppdrag, förutsättningar, och nytta, för så väl de som har uppdragen som för övriga inom verksamheten

Parterna avser bland annat att gemensamt lyfta fram goda exempel och förslag på hur huvudmannen kan skapa en ökad tydlighet och transparens kring mål, utformning, uppdrag, rekrytering och organisation, samt avseende villkoren för de lärare som har en karriärtjänst. Parterna är överens om vikten av att fler lektorstjänster inrättas.

Förutom att befintligt karriärsystem behöver säkras hoppas parterna på sikt se karriärreformen utvecklas till ett sammanhållet karriärsystem för hela skolsystemet.

Säkra reformens syften och långsiktighet

En ökad legitimitet och att omhänderta karriärstegsreformens syften är ett delat ansvar mellan parterna och statsmakten. Förordning och finansiering måste vara utformade på sådant sätt att de stödjer arbetet med att möta de utmaningar som finns, skapar långsiktighet och kan utgöra en grund i ett utbyggt och sammanhållet karriärsystem. En viktig förutsättning är tydliga, statliga signaler om finansieringens varaktighet.

Parterna ser fram emot en fortsatt dialog med regeringen om detta och skulle välkomna ett särskilt fördjupat trepartssamtal om respektive parts möjligheter och förutsättningar att kvalitetssäkra karriärstegsreformen.

